Puit-arhitektuur ja disain

Nr 1/2010

puuinfo

Foto: Emma Konze

Üle poole Eestimaast on kaetud metsaga ning metsa pindala poolest ühe inimese kohta oleme Euroopas esimeste hulgas. Metsa majandatakse säästlikult ning Eesti metsade pindala on pidevalt laienenud ning tagavarad kasvanud. Kogu Eesti riigimets omab FSC sertifikaati.

Meie jaoks on hooliv suhtumine metsa oluline. Kuni eelmise sajandi alguseni valmistati pea kogu eluks tarvisminev kohalikust materjalist. Elumajad ja kõrvalhooned, vankrid ja paadid, mööbel ja tööriistad - kõik tehti oma kätega ja puust. Need oskused on põlvest põlve edasi antud ja säilinud tänaseni.

Sajanditepikkusele kogemusele on aga lisandunud moodne tehnoloogia. Kui sada aastat tagasi käivitas saeveski vesiratas ja puusepp nikerdas aknaraami peitliga, siis tänaste meistrite tööriistadeks on ülitäpsed tööpingid ja laserid. Töö on kiirem ja efektiivsem, hind konkurentsivõimeline ja ainus, mis ei ole muutunud on töö kvaliteet - see on endiselt esmaklassiline.

Võiks isegi öelda - maailmaklassiline, sest Eesti puit ja meie meistrite töö on hinnatud nii Egiptuses kui Jaapanis, lähematest naabritest kõnelemata. Täna ekspordime oma puitu ja puidutooteid kõigisse Euroopa riikidesse. Meie liimpalgist majad kõrguvad Norra fjordide kohal, meie tammeparketil kõnnivad inglise ärimehed ning itaalia lapsed mängivad meie kasepuust mänguasjadega.

Meie sajanditepikkusest puidutöötlemise kogemusest kõneleb ka esmaklassiline puitarhitektuur ning hästi säilinud puitasumid, mis on võetud riikliku kaitse alla. Riik toetab ka puidutööstuse arengut. Meil on selge maksupoliitika, hästiarenenud infrastruktuur, tihe maanteede- ja raudteevõrk ning sügavad sadamad. IT-tasemelt on Eesti Euroopas esirinnas ning pangaülekandeid saab teha ka kõige sügavamas põlislaanes mobiiltelefoni abil ja vaid ühe näpuvajutusega.

Läbi sajandite on muutunud töövahendid ja tehnoloogia, aga armastus ja austus metsa ja oma töö vastu on endine!

Sellise tekstiga tutvustame puitehituse võtmese Eestit nendele, kes meist suurt midagi ei tea. Kuid tajusin nüüd, et tõenäoliselt on see enamus eestlastele uudiseks. Puitehitus on valdkond, kus eestlastel on maailma mõistes tipptegijate seas, kuid seda ei ole eriti teadvustatud.

Kui oleme suutnud teid inspireerida või tekitada puitehitiste vastu huvi, siis on lehe tegemine ennast õigustanud. Need, kellele jäi lugemist väheseks, võivad alati leida midagi huvitavat **puuinfo.ee** kodulehelt või soovides näha, kuidas seda valdkonda tutvustatakse maailmale, siis külastada **estoniantimber.ee**. Head lugemist!

Erik Konze, toimetaja

Fotod: Erik Konze

Enne oli nii. Pärast aga naa.

Vahepeal sündis idee ja soov mõttes mõlgutatut teostada. Eestimaa üks suurimaid väärtusi on üldpildis täiesti nähtamatu. Selleks on piisavalt ruumi igaühe jaoks, rahva võimalus valida oma majale meelepärane asukoht ning teostada see kättesaadavast materjalist – puidust. See lühike ajavahemik, kus valiti hoone asukohta nii, et seda sisuliselt üldse ei valitud ning ehitati näiteks põllule, kaob õnneks varsti minevikku. Meil on maad, meil on võrratuid kohti. Leidke neid ja looge sinna oma unistus. Vaid nii täitub meie maa inimeste, õnne ja lastega.

∧ ∨ > Fotod: Reio Avaste

>>

Päinurme küla välilava „Tuut“. Projekteerijad Karin Bachmann ja Mirko Traks (Kino OÜ)

Väikest viisi maailmaparandajad

Panin äsja kokku ajavahemikus 2007–2009 valminud arhitektuursete väikevormide näitust, mis oli üks äraütlemata tore töö. Mõnus on kogeda, et aina rohkematel inimestel ei ole oma ümbrusest ükskõik. Õnneks ei piirduta enam mitte ainult internetis allkirjade kogumise ning korda aasta ära tegemisega, vaid ka reaalse sekkumisega.

Kuigi minu naabrinaine kaunistas ka sel aastal kodumaja mõned aianurgad autokummidega ning kruvis puude külge nagid lilleamplite tarbeks, siis sama tuhinaga on valminud ka uhke liumäe, liivakasti ning kiikedega mänguväljak, mille sarnast teist lähiümbruses pole.

Head ideed ei pruugi muidugi koondada mitte ainult üht korteriühistut, vaid ka terveid kogukondi.

Järvamaal Päinurme külas ehitati niiviisi külaseltsi eestvõttel välilava. Kuigi ju kohalikus mastaabis on tegu ülimalt olulise ehitise ning teatud mõttes ka ühe keskusega, siis usaldati projekteerimine noortele maastikulembidele arhitektidele – Karin Bachmannile ja Mirko Traksile (Kino OÜ). Ootamatu sirelikarva lava „Tuut“ pole mitte lihtsalt varjualune kultuurimaja pargis, vaid geomeetriliselt keerukas ning tähelepanuväärne väikevorm. Puitu on kasutatud ühtaegu kaasaegselt ning dekoratiivselt.

Taolist stereotüüpidest vaba mõtlemist, hoogu ning olemisrõõmu proovime meiegi omalt poolt pildi ja sõnaga kehutada.

Karin Paulus

Kurepalu (ülal) ja Ahja laululavad liidavad kogukondi. Projekteerija Aivar Kõivistik
Fotod: Joel Kõivistik

← **Triigi metskonna kontorihoone**
Fotod: Erik Konze

Elamu Patika külas →
Fotod: Reio Avaste

Väärt väike ja suur

Lääne-Virumaa Tapa vallas Patika külas sai mullu valmis täiesti omanäoline elamu. Autoriteks on mainekas arhitekt Tõnu Laigu ning Johan Tali (QP Arhitektid). Uus maja paigutati täpselt vana maja asemele ning on samuti ühe korrusega. Uue maja ühisruum kätkeb esikut, tuba ja kööki, eraldi on magamistuba ja duširuum. Seega – ei ühtki üleliigset ruutmeetrit. Elutoa ees on avar kaetud terrass suunaga lagendiku poole. Seal saab ka vihmase ilmaga mõnusasti õues istuda, aga miks mitte ka külaliste kätlemistseremooniat läbi viia (kui selleks võimalus tekib). Tubade aknad on põrandast laeni, sest taheti, et mets tuleks vaadetega otse tuppa kätte. Elutuppa ja terrassile langeb päevavalgus või tähekuma läbi katuseilluminaatorite. Erinevalt linnast puudub ju sealkandis valgusreostus, mistõttu on, mida selgetel õhtutel ja öödel vaadata.

Kaarduv vorm seostub ka spiraalse liikumisega seotud arhetüüpse heaolu tekitamisega, mis seostub justkui tagasi pöördumisega asjade algusesse. Ehk mitte emaüska, kuid rahulikku ning turvalisse paika kindlasti. Tundub, et taolises ruumis on ka päriselt hea elada.

Looduses olemist tõstab esile ka hoopis teistsuguse otstarbega riiklik ehitis – Triigi metskonna kontorihoone. Loodetud kvaliteedi garantiiks oli arhitektuurikonkurss, mille võitis Aivo Schults. Taluarhitektuurist tõukunud pika, madala ning viilkatusega hoone on valmistatud otseloomulikult puidust, mis haakub kenasti RMK „näoga rahvapoole“ ning sõbraliku kuvandiga. Ometi ei ole tegu inetu retroga, vaid vaba interpretatsiooniga ajaloo teemadel. Visuaalselt metallliistudega trimmi aetud puidust laudade vahele on tekitatud klaasitud tühikud, mis annavad ilusaid valgusefekte maja sisemuses. Samuti kasutatakse maast laeni klaaspindu. Ukse esise terrassi laudisest turritavad aga välja kuusekesed. Ümbruskond ongi rahule jäetud, ei mingit luksuslikku silma häirivat haljastust, vaid lihtsalt suured kuused-kased ning rohi. Neomodernistlikus sisekujunduses (autor Liis Raudsepp) rõhutatakse valgusküllasust, avatust ning püütud on anda parim, et siin oleks hubane töötada. Majja mahuvad vastuvõtt, metsnikke tööruum, metsaülema ja sekretäri kabinetid, aga ka saun, köök. Viimast täiendab betoonist välikamin.

Muidugi ei pea looduslähedast eluviisi harrastama ainult metsa all, vaid ka metropolis. Aga hõreda asustuse ning suurte laanega Eestis on meil õnneks see võimalus veel alles. Ja filosoof Jean-Jacques Rousseau „Tagasi loodusesse!“ ei peagi tingimata marjamaal jääma filosoofiliseks mõtteareduseks, vaid seda saab ellu viia kasvõi maasugulaste õues telkides või rabamatkal higistades.

Karin Paulus

Võrtsjärve külastus-keskus

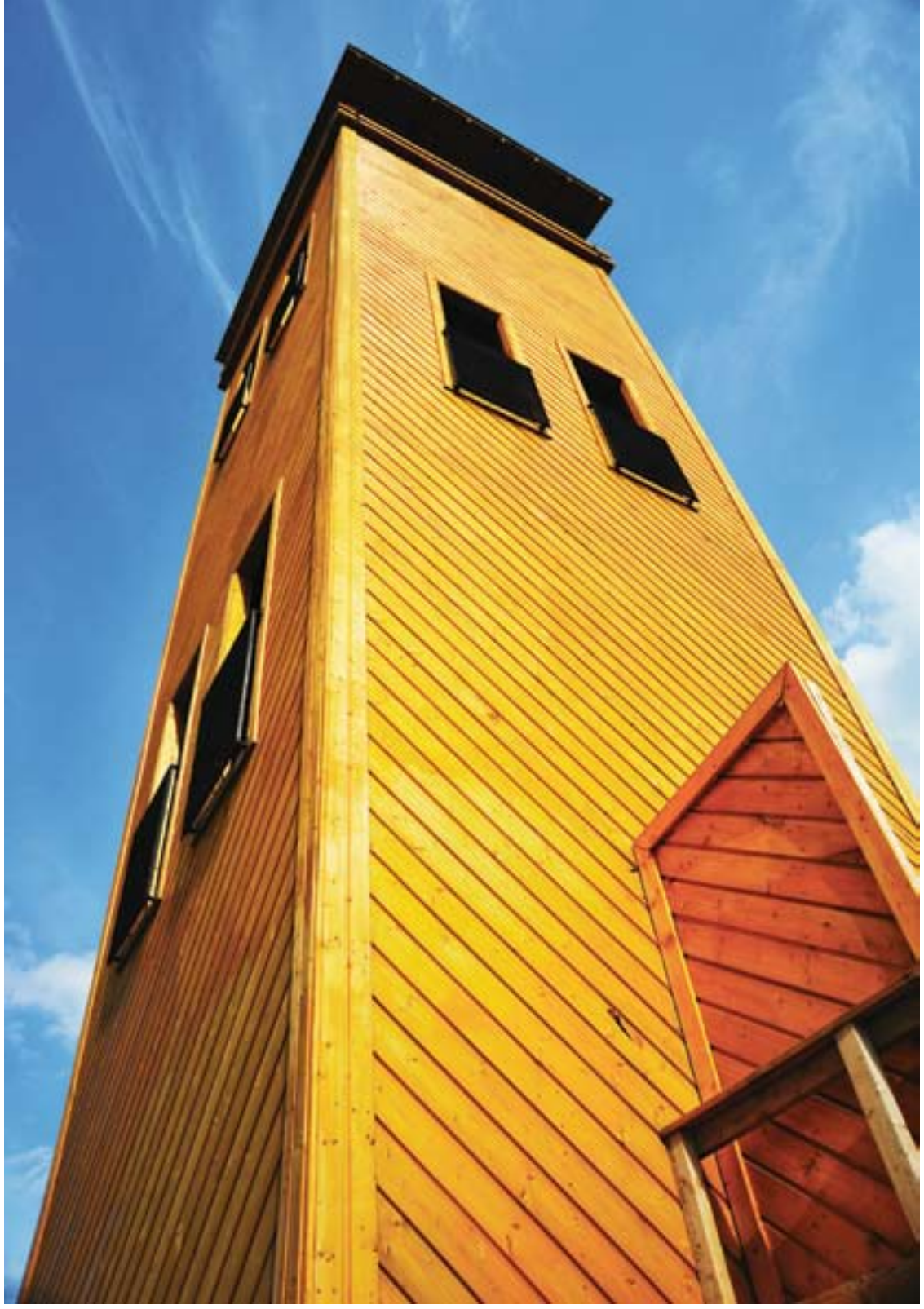

Võrtsjärv on päris suur ja sealkandis ringi rännates on hea, kui saab kuskilt juhatust, mida huvitavat ümbruses leida. Seepärast panidki seitse järveäärset valda seljad kokku, küsisid fondidest lisa ja ehitasid järve põhjatippu Tartu-Viljandi maantee äärde uhke puidust külastuskeskuse. Et arhitektiks oli tuntud ökoehituse eestvedaja **Rene Valner**, siis on kasutatud teisigi looduslikke materjale, nagu savi ja põhku. Nüüdseks on külastajaid murdu, keskuse töötajad on üllatunud just välismaalaste rohkusest. Ööbimiseks on keskusel pakkuda küll ainult telkimisplats, aga ümbruskonnas on majutuskohti piisavalt.

Külastuskeskuses on infopunkt ja kauplus, kus müügil tõpoolest kohalikud suveniirid, näiteks kalanahast pildid. Lisaks on majas seminariruum ja väike kööginurk. Viimast kasutatakse küll ainult ettetellitud ja mujal valmistatud toitude serveerimiseks. Keskuse hoone koosneb kahest kitsa varikatusega ühendatud kahekorruselisest mahust, millest väiksem on keskuse töötajate sõnutsi küll kõigest puukuur ja laoruum. Ei tea, kas tegemist on Eesti uhkeima puukuuri või mulgi huumoriga, aga ehitistega rahul tundusid nad igatahes olevat.

Laastkatus ja -seinad on kenad vaadata, aga nõuavad ka hoolikat ja oskajat tegijat. Seni ei ole läbijookse ega muid silmaga nähtavaid vigu leitud. Eelmisel hilissügisel, kui puitarhitektuuri võistluse žürii külastuskeskust vaatamas käis, oli hoone küll mitte värskelt valminud, aga siiski üsna uus. Nii oli raske öelda, kuidas tema savikrohvitud seinad ja õlitatud okaspuulaudadest põrandad külastajatetulvale vastu peavad, aga eks vajadusel saab pindu värskendada. Ja vähemasti seinte puhul oli arvestatud ka võimalusega, et inimesed neid katsuvad ning seetõttu kasutatud siseruumides voodrilaudu. Žürii mulje hoonetest oli igatahes päris hea, ehkki päris ilma norimata muidugi ei saanud.

Külastuskeskuse juures on avar parkimisplats, infotahvlid, käimlad, varikatus ja prügikastid. Lisaks veel linnuvaatlustorn, nii et põhjust auto kinni pidada on ka siis, kui keskusel parajasti tööaega pole.

Märt Riistop

Puitarhitektuuri siht

Soomlased on selleks, et ehitistes kasutataks rohkem puitu, teinud juba pikemat aega tõsist tööd. Tulemusi on näha kõikjal, tutvumist nendega võiks alustada Helsingis ja selle ümbruses. Autoga peaks pakutud marsruut olema läbitav ühe päevaga, aga objektide põhjalikumal vaatlemisel võib ka rohkem aega kuluda. Majade juures on kasutatud selliseid tänavanimesid, mille järgi GoogleMaps on võimeline täpseid juhiseid andma ja viidatud ajakirja Puu numbrile, kus kõnealusest objektist on põhjalikumalt juttu. Ajakirja vanemaid numbreid saab näha aadressilt www.puuinfo.fi, alammenüüst Kirjasto. Artiklite juures on palju fotosid, jooniseid ja inglisekeelsed kokkuvõtted. Need hooned on vaid väike osa Helsingi uutest puitehitistest. Kui mõnel muul reisil aega üle jääb, soovitaksin külastada Seurasaari vabaõhumuuseumi renoveerimishalli (arhitekt Seppo Häkl, ajakiri Puu 2009/3), Vuosaari meremeestekeskust (ARK – House Arkkitehdit OY, Puu 2009/3) või ka Korkeasaari loomaaia vaatetorni.

Märt Riistop
Puuinfo/Puitehituse klaster

Laajasalo kiriku sisemus

Viikki kirik

Helamaa ja Pulkkineni korrusmaja Omenamäel

Ridamajad kahel pool Omenanmäenkatut

Laajasalo kirik

Sõitu võiks alustada Itäväylä pidi ida poole. Esimesena jääb tee äärde Laajasalo linnaosa kirik (ajakiri Puu 2004/1), Reposalmentie 13, arhitektid Kari Järvinen ja Merja Nieminen.

Väljast on hoone kaetud vaskplekiga ja puitu on näha eelkõige kiriku sisemuses. Nii Laajasalo kui ka Viikki kirikud võtavad külalisi hea meelega vastu, lahtiolekuajad on üleval kodulehtedel, enne soovitatakse telefonitsi kontrollida, kas kirik sel ajal mitte hõivatud pole.

Lehtovuori

Omenamäki

Itäväylä pidi jätkates on Vuosaari linnaosas (GoogleMaps: Helsinki, Fallpakankuja) uus suur puitrajoon Omenamäki (tõlkes „õunamägi“), mis oli esimene detailplaneering, kus seati tingimuseks ehitada puidust korrus-, rida- ja väikemaju. Valminud on neist kolm suuremat rühma. Esmalt Helamaa ja Pulkkineni arhitektuuribüroo korrusmajad Porslahdentie ja Omenamäenkatu nurgal (Puu 2007/4), mis on Soomes esimesed puidust neljakordsed kortermajad, kus kandvad on ainult välisseinad. Nii on võimalik hiljem vajadusel hoone ruumiprogrammi põhjalikult muuta.
Omenamäenkatu ühel poolel on ridamajad Kirsi Korhoneni ja Mika Penttineni büroolt, teisel küljel aga sama majatüüp Arkkitehtitoimisto 6B-lt (Puu 2007/4). Ehkki mõlemad lähtuvad Soomele nii omasest madaltiheda hoonestuse printsiibist, on tulemused üsna eriilmelised, kas või juba värvilahenduselt.

Viikki kirik

Järgmine peatus võiks olla Viikki kirikus, Agronominkatu 5 (Puu 2005/4). Sisemus meenutab veidi Laajasalot, aga liimpuidust katusekonstruktsioon on veelgi mõjusam ja pidulikum. Väljast on hoone kaetud haavapuidust sindlitega, õigemini haavapakkudest lõhestatud eriti paksude laastudega. See on ka koht, kus on võimalik näha, millise kauni hallika tooni viimistlemata haavapuit õues omandab.

Lehtovuori

Edasi on sobiv suund Konala, Lehtovuori elurajoon (GoogleMaps: Lehtovuorenkatu). Lehtovuori (A-Konsultit arhitektuuribüroo, Puu 2004/3) on uutest puitarendustest üks suuremaid – maju on seal tervelt 88 ja jällegi madaltihedas planeeringus. Arhitektid ise ütlevad, et paik koosneb kolmest külalaadsest ühikust, millel igaühel on oma struktuur väikese kiirusega läbitavatest tänavatest, kõnniteedest, õuealadest ja avatud pindadest.

märke Helsingis

Fotod: Märt Riistop

Üks Friisilä majadest

Friisilä

Edasi tuleks ette võtta pikem sõit Espoosse, kus on eriti palju silmapaistvaid puithooneid. Seda suuresti põhjusel, et 2006. aastal toimus Soomes elamumess. Espoo tee äärde jääb Friisilä Aurinkorinne elurajoon (Google: Espoo, Friisilä), kus suurem osa maju tõesti päikesepoolsel mäenõlval paikneb (Puu 2004/3). Finnforest väidab, et tegemist on Soome esimese tehases toodetud majadest koosneva elurajooniga. Kindlasti on Friisilä esimene suurem kasutuskoht Finnforesti uudsetele, 300 mm laiustele liimpuidust saetud välisvoodilaudadele.

Hösmarinpuisto kool

Espoos on ka üks Soome uutest puidust koolidest – Hösmarinpuisto kool (GoogleMaps: Hösmarinahde 5, Puu 2006/3). Majas asub ka lasteaed ja juurde kuulub suur siseõu, neid aga paraku väljast ei näe. Lasteasutustesse Soomes, nagu paljudes teisteski riikides, niisama lihtsalt sisse marssida ei saa. Kohalike privaatsusega on loomulik arvestada mujalgi: näiteks eramute puhul eeldatakse, et nende asukoht jääb avalikkusele teadmata ja külastajaskond piirdub paari neist kirjutava ajakirjanikuga.

Finnforesti peakontor

Finnforesti peakontor paikneb Espoos, Revontulentie 8c (Puu 2005/4, 2006/3). Kui hoone valmis sai, oli see Euroopa kõrgeim puidust kontorihoone. Oma kontori ehitamisel katsetas Finnforest uudseid tehases valmistatud ristkihtpuidust vahelae-, seina- ja välisviimistluspaneele. Kogu kandevkonstruktsioon on liimpuidust ja hoone ise ehitatud moodulsüsteemis. Finnforest kasutab oma kontori tarbeks konstrueeritud mooduleid teisteski ehitistes ja sugugi mitte ainult büroomajade puhul.

Finnforesti peakontor Espoos

Hösmarinpuisto kool

Maja vee peal!

Me elame maal, kus meil tuhandeid kilomeetreid rannajoont, ja sadu ja sadu järvi. See hoone, mille projekteeris arhitekt Wim Goes, büroost Wim Goes Architecture, asub Belgias, maal, kus palju vähem rannajoont ja järvi. Sellegi poolest pole kahtlust, et arhitekt tabas suurepäraselt seostada hoone vee ning maaga. Meil on neid kohti, kuhu taolisi ehitisi rajada, palju suuremas valikus. Jääb vaid loota, et jätkub ka ideid ning julgeid tellijaid.

Fotod: Kristien Daem

Tai lastekeskus Bambus

Kuigi lastekeskus asub Tai kuningriigis Soneva Kiri kuurordis ja seetõttu jääb tõenäoliselt suurel osal huvilistel seal käimata, siis oli mul siiski oma kindel põhjus, miks tahtsin seda ehitist tutvustada.

Nimelt on see hoone projekteeritud mõeldes vaid lastele ja nende vajadustele. Oleks tegu lasteaiaga, siis oleks selline lähenemine ju iseenesest mõistetav, et aga see on üks osa kuurordist, siis kõneleb hoone tegelikult hoopis millestki muust. Maja räägib sellest, et kuurordipidajad on aru saamas, et nende maksejõulistel klientidel on ka lapsed, kellel on keskkonna mõistes erivajadused nagu suurtel inimestelgi. Hoone arhitekt **Olav Bruin** arhitektuuribüroost 24H elas sellel saarel poolteist aastat, mille jooksul sai talle väga hästi selgeks, millisel moel peab hoonestus seonduma olemasoleva ümbruskonnaga. Lastehoonet projekteerides kujutas ta mõttes ette, millist hoonet ta enda ees näeb. Bruin tegi seda nimelt selleks, et edestada ka lastele alateadlik kutse avastada ümbritsevat keskkonda. Ja hoolimata faktist, et taoline ehitis võib tunduda teatud määral primitiivne, on see tegelikult ehe näide mõistest "high-tech low-tech" ehk siis vormilt lihtsast, kuid samas ehitustehniliselt igati läbi mõeldud lahendusest. Lisaks julgustusele ümbrust uurida, soovitakse hoone arhitektuuri kaudu mõjuda inspireerivalt ja loomingulisust ärgitavalt.

Ja kuna minuski on veel alles omajagu last, siis sain kohe aru, et minu kohustus on seda maja teistega jagada, lootuses, et kellelgi tärkaks idee, et peaks ka ise tegema midagi , mis on mõeldud lastele. Aga mitte niisama objekti, vaid midagi enneolematut. Pokumaa loojad tegid ukse lahti ja panid omalaadse märgi maha. Kes neile järgneb? Kus ja millega?

Erik Konze

Tippkvaliteediga liimpuit-konstruktsioonide projekteerimine ja tootmine

rok projekt

ROK-Projekt OÜ
Akadeemia tee 19
Tel +372 683 8024
revo@rokprojekt.ee
www.rokprojekt.ee

Peetri Puit
www.peetripuit.ee

OÜ Peetri Puit
Lao 5, 63308 Põlva
Tel/fax +372 799 1200
peeter@peetripuit.ee
www.peetripuit.ee

Ujudes helgesse hom

Olen loomult väga suur veesõber ja ujuja ning usun siiralt vajadust taoliste „sotsiaalobjektide“ järele. Ujumine, humanism, maksud ning puitarhitektuur on minu vaatevinklist kõik omavahel seotud. Kui oleks ainult minu teha, siis pühendaksin väga suure osa oma ajast sõnumi “Me vajame selliseid ehitisi igasse maakonda!” levitamisele, et hooliv mõtteviis jõuaks võimalikult kaugele.

Nüüd aga siis veidi sellest unelmate ehitusest! Kastrupi "merevanni" (inglise keeles Kastrup Sea Bath) on projekteerinud Fredrik Pettersson, Rootsis asuva White nimelisest arhitektuuribüroost. Seda välibasseini on kirjeldatud kui skulptuuri, mille peal saab kõndida. Ja justkui vette promeneerida või hoopis kohe sügavasse vette sukelduda.

Mis on selle hoone puhul eriti lahe, on arhitekti poolt kasutaja tarbeks loodud valikuvõimaluste rohkus. Ujula ei ole vaid suplemiseks. See on olemiseks, käimiseks, vaate vaatamiseks, päikese võtmiseks, käsikäes kõndimiseks, unistamiseks jne, jne. Viiskümmend aastat arutati Kastrupis, mida selle rääma jäänud rannaalaga teha. Tänu Fredrik Petterssoni projektile on terve ala transformeerunud. Veeti kohale suur hulk puhast liiva, ehitati rannaalale vajalik infrastruktuur, nt WC-kabiinid, riietusruumid ja abiruumid, mis mõeldud peamiselt puuetega inimestele. Rannaalast on nüüdseks saanud ääretult populaarne koht. Välibasseinile vormi andes lähtus arhitekt eelkõige sellest, et see peaks olema avalik hoone ning juurdepääs peaks olema tagatud kõigile, hoolimata vanusest, liikumisvõimalustest. Külastajate kasutada on 870-ruutmeetrine puidust tekk. Ja kuna hoone on ümar, siis hoolimata ilmast on alati võimalik leida varjuline sopp, mis kaitseb lõõgastujat tuule eest.

Kuna selle hoone projekteerimise eesmärk oli nii pretensioonikalt mitmekesine, siis nähti palju vaeva õige valgustuslahenduse välja töötamisega. Valgustus annab supelmajale väga võimsa olemise, lastes ehitisel mõjuda monumendina alates päikeseloojangust kuni ajani, mil pimedus võtab maad. Arhitekt on öelnud, et soovis valgustusega saavutada tulemust, mis muudaks hoone vaatamisväärseks rannast, aga ka selle juurde viivalt sillalt, basseinis viibides, kaugemalt merelt ja isegi õhust.

Meie, kellel rannailmaga on nagu on, vajame just selliseid lahendusi, mis oma olemasoluga annaks midagi rahva hingele, vaimule ja tervisele, aastaringselt, iga ilmaga.

Erik Konze

sesse

Fotod: American Hardwood Export Association

Sclera, Tallinn 2011 ja Kultuurikilomeeter

Kuidas need kolm asja on omavahel seotud? Sclera on arhitekt David Adjaye looming, mille ta projekteeris koostöös Ameerika Lehtpuu Eksport Nõukoguga 2008. aasta Londoni disainifestivali raames. Paviljon demonstreeris väga ehedalt ameerika tulbipuu paindlikkust ja mitmekülgsust sellisel moel, mis hägustas arhitektuuri, disaini, inseneritöö ja skulptuuri piire.

Arhitektile tähendas Sclera ruumi minu vaatevinklist. Meditsiinilises kontekstis aga tähendab skleera tegelikult silmamuna kõvakesta. Seda ideed annab edasi paviljoni elliptiline kuju, mis oma avatusega kutsus külastajaid avastama seesmise ruumi erilist valgust ja kontraste. Arhitekt eelistas tulbipuud materjali paindlikkuse, tugevuse, ilusa rüü ja rikkaliku varieeruva värvipaleti tõttu. Paviljon oli avatud publikule 13. septembrist kuni 12. oktoobrini 2008.

Milline aga on siin seos projektiga „Tallinn 2011“ ja Kultuurikilomeetriga? Nimelt otsustati tulevase kultuuripealinnana toetada projekti “Puitarhitektuur ja -disain“ konkurssi ja eksponeerimist. Eesmärgiks on leida parimaid puitarhitektuuri ja puitdisaini lahendusi, mida teostatakse ja tuuakse publikuni mereäärsel alal, mis on ristitud „Tallinn 2011“ meeskonna poolt Kultuurikilomeetriks. See kilomeeter kulgeb teatavasti Kultuurikatla juurest vesilennukite angaaridesse rajatava meremuuseumini. Võistlustingimused avalikustakse selle aasta oktoobris. Tingimusi võib leida nii tallinn2011.ee kui ka puuinfo.ee aadressil.

David Adjaye, kas tutvustaksid veidi selle ehitise kontseptsiooni sünnilugu.

Nii, kohe algusest peale tahtsin kasutada materjali mitte ainult pinna katmise mõttes, vaid rakendada materjali ühtaegu konstruktsioonis, postides ja palkides – hoone luudes, seinte vormis, atmosfääris ja isegi kaunistustes ning ehise ornamendina. Tahtsin leida midagi, mis aitaks mul seda kõike ühe korraga edasi anda.

Ja kujundus ise, mis inspireeris seda?

Minu enda töö – huvitun väga viisidest, kuidas võtame vastu ja tajume valgust, kuidas valgus paistab silma ning kuidas mõjutab meie emotsioone. Nii tahtsin teha tõelist valguse kambrit. Kuna see on ümbruskonnas teistest hoonetest eraldi asetsev objekt, siis ma ei soovinud teha midagi, millel oleks ainult täisnurgad, aga hoopis miskit, mil oleks rohkem silindri kuju ning seetõttu igast küljest hästi vaadeldav – pakkudes justkui katkematut maastikku. Nii sündis silinderjas kamber, mis moduleerib oma materjaliga valgust.

Mida arvad sellest, et ehitis valmis Londoni disainifestivaliks?

On fantastiline, et see hoone valmis selleks festivaliks, kuna proovisime luua uue ehitusmaterjali prototüüpi, mida varem ei oleks niiviisi välises konstruktsioonis kasutatud.

Kas tegu on arhitektuuri või kunstiga?

Ütleksin, et mulle ei paku kumbki definatsioon huvi, sest inimesed on tegelikult need, kes otsustavad. Minu jaoks pole arhitektuuril ja kunstil vahet. Minu jaoks on oluline, et asi praktiliselt, emotsionaalselt ja intellektuaalselt töötaks ning selle poole püüdlen ka oma töös.

Mis tunne sul on, kui näed siin valmis ehitist?

Sellest tõukus palju uusi mõtteid... ma ei olnud ise avamise päeval küll kohal, kuid mulle saadeti sellest sündmusest pilte ning ma nägin nende pealt, kuidas ruumis mängis palju lapsi. See oli ebatavaline, kogesin, kuidas nad vaistlikult tajuvad hoonet. Parim tunne on muidugi täna siin olla ja vaadata, kuidas inimesed hoonega suhestuvad.

Kui projekt algusest lõpuni ühe lausega kokku võtta, siis kuidas sa seda teeksid?

See oli mulle uskumatult vabastav retk, kuna selle käigus sain uurida midagi, mille vastu tunnen suurt kirge, ja minu käsutuses oli meeskond, kes oli sellele ettevõtmisele täielikult pühendunud – see kõik oli väga eriline.

Tuli kaitseb puitu

Põlemine on üks orgaanilise aine lagunemise viise. Kui põlemine piirdub ainult puidu pinnakihiga, tähendab see seda, et orgaanilisest ainest toituvatel organismidel ei ole sellest pinnakihist enam midagi söödavat võtta ja söestunud pinnaga puit võib väliskeskonna toimele olla väga vastupidav. Puidu pinna põletamine on arvatavasti maailma vanim puidu kaitsmise viis, sest maasse kaevatavate postide otste lõkkes söestamist on kasutatud juba väga ammu. Ka puithoonete välispinna kaitsmist söestamise abil on ilmselt kaua kasutatud, jaapanlastel on selleks isegi oma nimetus, Yakisugi tehnika.

Rootsi arhitekti Gert Wingardhi viis mõttele välisvoodrit söestamise abil välismõjude eest kaitsta Särös nähtud vana laut, mille üks 1927. a. tulekahjus söestunud sein ikka veel üsna värske välja näeb. Saksamaale Warenisse ehitatava Müritzeumi looduskeskuse jaoks pakkus ta välja variandi, kus keerukas hoone ehitatakse paksude massiivpuidust kandvate seintega valmis ja söestatakse seejärel välisseinad gaasipõleti abil. Nagu ta oma kodulehel mainib, oli mõte maja põletada sakslastele tõeliselt vastumeelne ja seepärast ehitati Müritzeum puitkarkasshoonena, mille välisvoodrilauad söestati enne paigaldamist.

Voodrilaudade pinna söestamisel on peamine probleem, kuidas teha seda ühtlaselt ja kui sügavalt peab söestama. Gert Wingardhi arvab katsete põhjal, et õige sügavus on 4–5 millimeetrit ja õige tööriist gaasipõleti.

Märt Riistop
Puuinfo/Puitehituse klaster

Müritzeumi söestatud välisvooder Foto: Märt Riistop

Müritzeumi koosneb kahest koonusekujulisest põhimahust. Foto: Erik Konze

Üks mõte...

Foto: Erik Konze

Hindamatu väärtus

Vahel me ei hooma, milline tohutu väärtus peitub metsas ja puudes. Oleme tarbijad, elame ilusas puitmajas ja oskame seda hinnata, kuid mitte alati ei mõtle me sellele, kuidas see väärtus tekib ja realiseerub. Hea on tõdeda, et kõik see tuleb ühest hindamatust allikast, mis kasvab ja uueneb pidevalt päikeseenergia ja maapõue toel. Inimesena lisame sellele moodsate tööstustehnoloogiate, inseneriteadmiste ja arhitektuurilahendustega täiendava väärtuse. See, mis valmis saab, on kordumatu. Iga puitehitis on ainulaadne, sest iga puu on omanäoline. Hea kujutlusvõime korral saame vaadata, kuidas meie metsades „kasvab“ pidevalt uusi hooneid ja „tärkab“ meeleolukaid maju. Kui mets on küpseks saanud, on aeg tuua ta meile lähemale ja lisada talle väärtust. Nii anname ruumi uue metsapõlvkonna ja uute väärtuste sünnile. See on hästitoimiv süsteem, milles peituvat jõudu ja võimalusi me vahel ei märka, kuigi oleme ise selle osad. Metsa ja puidu kasutamise ning töötlemisega seonduv haarab kaasa inimesi ja elualasid, luues sellega uusi arenguvõimalusi. Avastagem see võimaluste maa, väärindagem puitu, väärtustagem elukeskkonda ning loogem just selliseid maju ja linnu, nagu me soovime!

Ott Otsmann, Eesti Metsatööstuse Liidu tegevjuht

Siberi lehis
– vastupidav ja loodussõbralik terrassimaterjal

Müüja: Puumarket AS
puumarket@puumarket.ee
www.puumarket.ee

PUUMARKET GENETRADE

Ajakirja väljaandmist toetab
Keskkonnainvesteeringute Keskus.

KESKKONNAINVESTEERINGUTE KESKUS

Mis on puitehituse klaster?

Foto: Erik Konze

I nimene vajab enamasti mitte laudu või prusse, vaid maja. Ahel, mis lõpeb puidust maja valmimisega, on päris pikk ja metsatööstus, mis moodustab põhiosa Puuinfo toetajaskonnast, on vaid üks lüli üsna selle ahela alguses. Puitehituse klaster hõlmab aga kogu ahela, lisaks metsatööstusele on klastris teadus- ja haridusasutused, projekteerijad ning arhitektid ja isegi üks majatehas. Ehitajad ongi seni puidukasutuse suurenemisse kõige tõrksamalt suhtunud, seepärast siis sõna „isegi“ majatehase ees. Üks vaimukamaid reklaame, mida Tallinnas näinud olen, oli kiri väikebussi küljel: „Kes teisele auku kaevab, sellel on ekskavaator.“ Puitehituse klastri kontekstis tähendab see seda, et betoonelementide tehase omanik hakkab puidust ehitama alles siis, kui tarbijate eelistused teda selleks sunnivad. Ja ega see nii võimatu ei olegi, Inglismaalt on näide juba olemas, tõsi, siiski teraskonstruktsioonide vallast. Nimelt avas B&K Steelwork Fabrication Ltd Inglismaa ühest suurimast ehitusfirmade grupist Bowmer&Kirkland kasvava nõudluse tõttu puitkonstruktsioonide osakonna. B&K Timber Structures spetsialiseerub liimpuidu tootmisele ja paigaldamisele ning puidust ja terasest hübriidstruktuuride tootmisele.

Puidukasutuse suurenemisel on levinum variant siiski Rootsis juhtunu. Nimelt on seal korrusmajade ehitamisel kasvanud puidu osa 2000. a. kahelt protsendilt 2009. a. viieteistkümnele. Suured ehitusfirmad aga selles protsessis ei osalenud, ehkki nad üheksakümnendate aastate teisel poolel olid teinud mitmeid katseid puidust korrusmaju ehitada. Nagu ütles Niclas Svensson Rootsi Puitehituse Nõukogust, vajab puidust ehitamine pisut teistsugust mõtlemist, eriti logistika osas, ja seepärast on eelpoolmainitud tõusu taga väiksemad (pere)firmad ja uued ettevõtted. Puitehituse klastri eesmärgiks ongi sarnased firmad Eestis üles leida ja varustada nad kasvuks vajaliku oskusteabega. Tekkiva koostöövõrgustiku kaugem eesmärk on muidugi eksport. Austria ristkihtpuidu ja Soome liimpuidu viimaste aastate edu taga Inglismaal on ikkagi täisteenuse pakkumine. Müüdavaks tooteks on kaubahall või korrusmaja või mis iganes ja müügitehinguks koondub kogu ahel materjali tootjast ehitajani.

Puuinfo aga jätkab senisest suuremagi hooga, võimaluse selleks annab EAS toetus puitehituse klastrile. Puuinfo koduturule suunatud tegevus on seejuures esialgu olulisim osa klastri tegevusest, sest vaevalt saab väljas olla edukas see, kes kodus autsaider, ja koostöövõrgustikke ladusalt toimima saada on kodus kaugelt kergem kui merede taga.

Märt Riistop
Puitehituse klastri projektijuht

Efektne Kuup

EasyHome on viimastel aastatel kogunud kuulsust ja tähelepanu oma stiilsete moodulmajadega. Ühtaegu nii efektse välimuse kui funktsionalistliku olemusega majade kõrvale on uudistootena lisandunud vähemalt sama kompromissitu ja puhta stiiliga „aksessuaar“ – Kuup!

Kuup on EasyHome'i arhitekt Sten Aderi disainitud lehtla. Kandes endas ka sama tootja majadele omast funktsionalistlikku ideed on mõnusat lehtlat võimalik lisavarustuseks oleva lihtsa kööginurga lisamisega muuta avaraks väliköögiks või grillimajaks. Tegemist on kahes mõõdus (3x3 või 3x4 meetrit) pakutava kokkupandava varjualusega, mille juures on väga suurt tähelepanu pööratud toote disainile ja kasutusmugavusele.

Kuup eristub oma segmendis kõigist teistest pakutavatest toodetest, olles turul tõeliseks värskenduseks. See mõjub uue ja silmapaistvana, vaatamata oma taotluslikult lakoonilisele disainile. Selle lehtla juures on tagasihoidlikkus sulandunud uudsete lahendustega ja traditsioonilised materjalid põimitud innovaatilistega. Tugevat puitkonstruktsiooni täiendavad mahulised seinapaneelid, millele toetub katus. Seinte vahel jooksevad kerged alumiiniumprofiilist lükandseinad, mis on kaetud PVC„kangaga“, milliseid on saada erinevate fotosuurenduste või Eesti rahvuslike ornamentidega disainitult.

Poest leitava kokkupandava lehtla paigaldamine on tehtud lihtsaks ja jõukohaseks igale peremehele, kel kodus vähemalt kruvikeeraja ning haamer käepärast. Paigaldamisele kulub aega vaid mõni tund ning soovi korral võib väikese ehitise ka uuesti lahti võtta ning järgmisel aastal juba teise aianurka üles panna. Alati võib minna ka lihtsama vastupanu teed ning kutsuda EasyHome'i poisid toredat väliköögi kokku panema.

Kuubi püstitamiseks pole vaja ei ehitusluba ega omavalitsuste kooskõlastusi. Sestap jääb lehtla asupaik ikka inimese enda otsustada, olgu selleks siis mõnus päikeseline aiasopp või tiigiperv.

Sündinud võitjaks!

2008. aastal sündinud EasyHome pärjati juba esimese tegevusaasta järel Eesti Parima Puitehitise tiitliga.

Eesti Parim Puitehitis 2009

EasyHome

Ainus maja, mida täna tasub osta!

www.easyhome.ee